

Warszawa 19.08.2018

Podstawowe dane osobowe recenzenta:

dr hab. Janusz Antonik

Dziedzina : Sztuki Muzyczne

Dyscyplina artystyczna : Instrumentalistyka

Zlecniodawca recenzji :

Akademia Muzyczna im. Karola Lipińskiego we Wrocławiu, Wydział Instrumentalny, pismo z dnia 10.07.2018 r. zlecenie podjęte na podstawie ustawy z dnia 3.10.2014 w sprawie szczegółowego trybu i warunków przeprowadzenia czynności w przewodzie doktorskim, w postępowaniu habilitacyjnym oraz w postępowaniu o nadanie tytułu profesora (Dz.U.z 2014 poz 1383.) art.13 ust. 1 ustawy z dnia 14.03.2003 roku o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz.U.2014 poz.1852)

Dotyczy :

Uchwały nr 34/2015/2016 Rady Wydziału Instrumentalnego z dnia 23.02.2016 w sprawie :

- Wszczęcia, na wniosek mgra Adama Eljasińskiego z dnia 16.01.2016 roku przewodu na stopień doktora sztuk muzycznych w dyscyplinie artystycznej instrumentalistyka,
- wyznaczenie recenzenta.

W świetle ustawy z dnia 14.03.2003 o stopniach i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. nr 65 poz.595, ze zmianami (Dz. U. nr 164 poz. 1365 z dnia 10.08.2005, tekst jednolity art.6 ust 1-3) Rada Wydziału posiadała uprawnienia do prowadzenia przewodu na stopień doktora sztuk muzycznych w dyscyplinie artystycznej instrumentalistyka. Do przekazanego mi pisma sygnowanego datą 10.07.2018 informującego o wyznaczeniu mnie na recenzenta pracy doktorskiej pt. „Rozwój techniki klarnetowej w kontekście twórczości solowej i kameralnej wybranych francuskich kompozytorów XX i XXI wieku” została dołączona następująca dokumentacja z posiedzenia Rady Wydziału z dnia 23.02.2016 :

- uchwała o wyznaczeniu mojej osoby recenzentem pracy doktorskiej.
- protokół komisji skrutacyjnej
- lista obecności członków Rady Wydziału.

Po zapoznaniu się z dokumentacją stwierdzam, że w świetle ustawy z dnia 14.03.2003 art.14 ust.2 pkt2 Rada Wydziału podjęła prawidłową decyzję o wszczęciu przewodu doktorskiego mgra Adama Eljasińskiego.

Podstawowe dane o Doktorancie:

Pan Adam Eljasiński urodzony 30.04.1986 r. w Legionowie ukończył w 2010 z wyróżnieniem studia magisterskie na wydziale instrumentalnym Akademii Muzycznej we Wrocławiu w klasie klarnetu prof. Mieczysława Stachury.

W 2007 r. w ramach programu stypendialnego Socrates-Erasmus wyjechał na studia na Uniwersytet w Ostrawie do prof.ValtraVitka.

W 2009 r. otrzymał *Diplomed'EtudesMusicales* oraz *Premier Prix de Conservatorie de Nice* w klasie prof. Michela Lethiec.

Jest też absolwentem *Conservatorie de RueilMalmaison* w Paryżu, w klasie FlorentHeau.

Obecnie kończy studia doktoranckie w swojej macierzystej uczelni pod kierunkiem prof. Mieczysława Stachury.

Prowadzi szeroką działalność koncertową jako solista i kameralista co udokumentował liczną kolekcją afiszy.

Od września 2012 roku grał w Orkiestrze Sinfonia Juventus, obecnie jest muzykiem Polskiej Orkiestry Radiowej w Warszawie.

Ocena pracy doktorskiej :

Praca doktorska Pana Adama Eljasińskiego pod tytułem „Rozwój techniki klarnetowej w kontekście twórczości solowej i kameralnej wybranych francuskich kompozytorów XX i XXI wieku” składa się z dzieła artystycznego zarejestrowanego na nośniku elektronicznym (płyta CD) oraz opisu, stanowiących łącznie pracę pod wspomnianym tytułem.

Na dzieło artystyczne składa się sześć utworów kompozytorów francuskich, związanych z Conservatoire de Musique et Danse de Paris:

- Claude Debussy – Premiere Rhapsodie
- Jean Francaix – Tema con variazioni
- Pierre Sancan – Sonatine pour Clarinette et Piano
- Olivier Messiaen – Abime des oiseaux (Otchłań ptaków)
- Pierre Boulez – Domaines
- Bruno Mantovani - Bug

Ocena dzieła artystycznego:

Pierwszym i zarazem wyjściowym utworem ukazującym rozwój techniki klarnetowej w wybranych przez doktoranta utworach jest

„ Premiere Rhapsodie ” Claude’a Debussy,

kompozycja wyjątkowa w literaturze klarnetowej, która wymaga od wykonawcy szczególnego potraktowania warstwy muzycznej. Wymusza zastosowania takich technik wykonawczych, by sprostać wymogom stawianym przez impresjonistyczne pojmowanie estetyki. W malarstwie są to nałożone na siebie kolory, które mają uchwycić ulotne wrażenie w nieustannie zmieniającej się rzeczywistości. W muzyce kolor musimy zastąpić dźwiękiem, często wykraczającym poza realną barwę, ciepłym i tajemniczym, przy zachowaniu określonej dynamiki, by nagle przechodzić w odmienne stany i nastroje, które malują zgoła odmienny obraz otaczającej nas rzeczywistości.

Ten niespełna ośmiominutowy utwór zawiera wiele zmiennych nastrojów. Przez spokojny wschód słońca i delikatny ruch fal w ciepły poranek, po nagłe porywy wiatru zwiastującego nadejście burzy.

Te kolory i nastroje udało się wykonawcom przedstawić. Ładna barwa klarnetu na tle delikatnych dźwięków fortepianu (Marek Werpulewski) w pierwszych taktach utworu, szerokie prowadzenie frazy legato w temacie z zachowaniem małej dynamiki znakomicie wprowadza słuchacza w nastrój.

Doktorant wykazał się też sprawnością techniczną w dynamicznych fragmentach utworu, które wymagają biegłości i umiejętności operowania różnorodną artykulacją oraz zmienną dynamiką.

Dobra współpraca z pianistą i wzajemne zrozumienie sprawiają, że to wykonanie można uznać za udane.

Tema con variazioni – Jean’a Francaix

to utwór najeżony trudnościami technicznymi, jak zresztą wszystkie utwory tego kompozytora, który stawia przed wykonawcą wysokie wymagania.

W mojej ocenie doktorant sprostął tym wymogom i pokazał, że jest instrumentalistą potrafiącym grać błyskotliwie a zarazem interesująco.

Szybkie części grane lekko, precyzyjnie i z humorem w dobrych tempach, wolne, lirycznie, ładnym, miękkim dźwiękiem, dobrą intonacją. Stosuje bogatą dynamikę. Wprawdzie rola fortepianu w wariacjach ograniczona jest do akompaniamentu, jednak warto podkreślić dobrą współpracę i czujność pianisty.

Sonatina pour clarinette et piano Pierre’a Sancan’a

to, jak nadmienia autor, utwór dydaktyczny, trudny, wymagający sporej sprawności technicznej od obu wykonawców. Jeśli mam się odnieść do przedstawionego nagrania, to uważam, że chyba mało czasu obaj muzycy poświęcili na przygotowanie tego utworu. Zwłaszcza trzecia część utrzymana w szybkim tempie (ćwierćnuta = 144) wymaga ogromnej precyzji, której tu zabrakło. Warto było to nagranie poprawić, ze względu na chwiejny puls, momentami brak pionów i błędy tekstowe w partii fortepianu. Zagranie tej części w tempie odrobinę szybszym niż sugerowane daje lepszy efekt, ale

stawia duże wymagania zwłaszcza przed pianistą, gdyż jego partia jest wyjątkowo niewdzięczna.

Wysoko oceniam zaprezentowane przez doktoranta utwory na klarnet solo:

Oliviera Messiaen'a – Abime des oiseaux (otchłań ptaków)

Pierre'a Boulez'a – Domaines

Bruna Mantovani – Bug

Słysząc, że ten gatunek muzyki jest mu bliski i dobrze się w nim czuje. Wykazał się polotem, wyobraźnią muzyczną i kunsztem wykonawczym, stosując nowoczesne techniki wydobywania dźwięku. Rozszczepianie dźwięku, frullato i inne efekty nie stanowią dla Niego problemu. Operowanie błyskotliwą techniką i bogatą dynamiką sprawia, że wykonywane utwory są kreacjami o wysokich walorach artystycznych.

Część pisemna pracy doktorskiej to merytoryczna dysertacja, w której na wstępie autor wyjaśnia swoje zainteresowanie tematem oraz przedstawia zagadnienia, którymi będzie się zajmował.

Rozdział pierwszy to „Nowe tendencje w muzyce europejskiej XX i XXI wieku”. Jest to obszerny, encyklopedyczny opis następujących po sobie stylów w muzyce od postromantyzmu do postmodernizmu.

Po dłuższym zastanowieniu doszedłem do wniosku, że cały ten rozdział niczego nie wnosi do pracy a tylko powiększa jej i tak dużą objętość. Bez tego rozdziału praca nic by nie straciła na swojej wartości.

Drugi rozdział to „Porównanie i specyfika klarnetów systemu francuskiego i niemieckiego”

Trochę historii o rozwoju klarnetu i przedstawione różnice między systemami, a także próba wyjaśnienia dominacji systemu francuskiego nad niemieckim, to główne założenia tego rozdziału. Generalnie uważam je za słuszne i klarowne do momentu ewentualnej konfrontacji tych tez z klarnecistą grającym na systemie niemieckim, który miałby pewnie inne zdanie w pewnych kwestiach, ale co do dominacji klarnetu francuskiego, musiałby się zgodzić.

Rozdział trzeci „Twórczość klarnetowa, solowa i kameralna, francuskich kompozytorów XX i XXI wieku, wywodzących się z Conservatoire Supérieur de Musique et Danse de Paris”, w którym autor przedstawia historię konserwatorium paryskiego, życie i twórczość klarnetową kompozytorów z nim związanych oraz krótkie informacje o okolicznościach powstania omawianych utworów, jest bez wątpienia rozdziałem interesującym, zwłaszcza historia konserwatorium, sposób jego funkcjonowania i forma studiów na tej bliskiej nam uczelni.

Rozdział czwarty to niezwykle szczegółowa „Analiza formalna i omówienie zagadnień wykonawczych w wybranych kompozycjach klarnetowych, stanowiących dzieło artystyczne”

Tak jak to określiłem „niezwykła szczegółowość” w analizie formalnej świadczy o dogłębnym zbadaniu przez doktoranta wybranych utworów. Nasuwa się jednak pytanie, czy nie lepiej, by ta analiza nie była aż tak drobiazgowa na rzecz zagadnień wykonawczych, co uczyniłoby potraktowanie tematu bardziej praktycznym a mniej teoretycznym.

Rozszerzenie problematyki wykonawczej w kontekście rozwoju klarnetu i jego rosnących możliwości technicznych z pewnością uczyniłoby ten rozdział bardziej interesującym z punktu widzenia muzyka- instrumentalisty.

W piątym rozdziale pt. „Rozwój techniki klarnetowej w XX wieku w oparciu o kompozycje, stanowiące dzieło artystyczne ” autor zwraca uwagę na problematykę techniczną zawartą w omawianych utworach i określa, jakimi cechami powinien dysponować klarnecista, by sprostać wymogom kompozytora.

Konkluzja:

Niniejszą pracę uznaję jako tę, która rozwija i traktuje temat bardzo szczegółowo, choć w pewnych kwestiach nie do końca go wyczerpuje. Jest napisana dobrym, poprawnym językiem, a pod względem estetycznym nie budzi zastrzeżeń. Wnikliwe potraktowanie problematyki świadczy o dogłębnej analizie i szczegółowemu zbadaniu podjętego tematu. Oprócz wiadomości zaczerpniętych ze źródeł, autor zawarł własne przemyślenia, które wynikają z Jego doświadczeń jako muzyka – instrumentalisty. Przedstawione dzieło

artystyczne podkreśla wysokie umiejętności doktoranta. Wprawdzie osiągnięcia artystyczne nie podlegają ocenie, ale warto w tym miejscu zauważyć Jego szeroką działalność koncertową udokumentowaną licznymi afiszami.

Stwierdzam, że Pan Adam Eljasiński wykazał się wystarczającą wiedzą i umiejętnościami wykonawczymi, by spełnić wymagania art. 13 ust. 1. Ustawy z dnia 14 marca 2003 roku o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki, Dz. U. Nr 65 poz. 956, Dz. U. z 2005 roku nr 164 poz. 1365 oraz Dz. U. z 2011 roku nr 84 poz.455.

Pracę doktorską mgra Adama Eljasińskiego przyjmuję.

dr hab. Janusz Antonik

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'J. Antonik', with a stylized flourish at the end.